

EGYHÁZI HIRADÓ

A szegedi református egyház hivatalos lapja, református egyház-társadalmi és belmissziói hetilap.

ELŐFIZETÉS: HAVONKÉNT 50 FILL. EGY SZ. 15 FILL.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
RFF LELKÉSZI HIVATAL SZEGED.

Főszerkesztő: HARSÁNYI PÁL.
Felelős szerkesztő: BAKÓ LÁSZLÓ.

MEGJELENIK
HETENKINT SZOMB/
Hirdetéseket felvesz a kiadóhiva

Tartalom: *Vezércikk:* Kicsoda ez? — *II. cikk:* Antalffy L.: Istenhit és természettudomány. — *Tárca:* Buday K.: Van Isten! — *Belföld.* — *Hírek.* — *Szorongógyülekezetek.* — *Család kör.* — *Hirdetések.*

Kicsoda ez?

Máté 21., 10—11. v.

„Bevonul szeliden és alázatosan Jeruzsálembe, ahol meg fogják ölni. Szamárvembhén jött és mégis királyok királya volt. Valami villanyütés futott végig az egész városon, jökon és gonoszokon, közömbösökön és rajongókon egyaránt és támadt az ezerszáju kérdés: Kicsoda ez?”

Kicsoda ez? Mikor Jézus belép életünkbe, azzal kezd, hogy nyugtalanít. Lehet, hogy sokáig nem vesszünk tudomást róla. Lehet, hogy életünk javarészen át nem vesszük számba őt. Egyszer, egy virágvasárnapon, mégis belép az életünkbe minden alázatosságával és minden fenségével és mi riadtan kérdezzük: kicsoda ez?

Ime, egyszerű vándorrabbi, akinek nincs családja, tüzhelye, akinek nincsen hol fejét lehajtania és mégis nevére keresztelkednek embermilliók, s nem volt még név, személy vagy gondolat, amely az emberiségre mélyebb hatást tett volna, mint Ő. Szelid és alázatos szívé, csupa jószág, vigasztalás, szájalom és szent szomorúság; mégis életünknek és halálunknak Ő a legfőbb bírója, mértékjegysége, lelki világunknak dicsőséges királya, akinek országában szabadság az engedelmesség, uralkodás a szolgálat, nyereség az élet eltékozlása és győzelem a megáldoztatás. Nincs rajta semmi feltűnő, semmi királyi. Egy keleti maharadzsa százszor méltóságosabb és egy tanácsur százszor tekintélyesebb. „Felnőtt, mint egy vesszőszál, mint a gyökér a száraz földben, nem volt neki alakja és ékessége és néztünk reá,

de nem vala ábrázata kívánatos. Utált és az emberekől elhagyott volt, fájdalmak férfija és betegség ismerője.“ (Ézsaiás 53., 2—3. v.) És ime, mióta a földön művészi látások kelnek, nem volt senki, kinek tiszteletére ékesebb templomokat, csodálatosabb képeket, fenségesebb ódákat, költeményeket, mélyebb bölcselmeket alkottak volna. Egyedül járt a földön és olyan elhagyott volt . . . , ma neki van legtöbb katonája, martirjainak száma légió, más vértanuk erejével össze nem hasonlítható és Grönland örök fagyán, Afrika forró homokján, Kína és Tibet ismeretlen téerein neve induló, lelke program, ajkukon az Ő nevével egyre boldogabban halnak meg az Ő misszionáriusai.

Kicsoda ez? Belépett Jeruzsálembe és ott megölték azok, akiket szeretett és akikért imádkozott. Halála a lelki világ középpontja, az örök-kévalóság sarkcsillaga. Fájdalmas halál, kereszt-halál, de az Életnek forrása és az isteni világosságok kutfeje. Minden szenvedések foglalata, minden ígéretek záloga, minden mennyei öröm és világszépség summája.

Megyek e halál felé. Vonz, hódít, ítél és áld. Egyik pillanatban óriás, hihetetlen rejtelem, hogy a lelkem kérdőjellé válik: kicsoda ez? A másik percében édes öröm, roppant megoldás, drága felelet: ez Jézus.“

Dr. Ravasz László,
Hazafelé . . . c. művéből.

Istenhit és természettudomány.

A szegedi prot. katonai egyház vallástudományi estélyén (március 19.) tartott előadás.

Irta: *Antalfy László* ezredes-lelkész.
(Folytatás.)

A palaontologia, vagyis az őslények tudománya által összegyűjtött történelemelőtti állati és növényi ősseletek számát körülbelül százezerre becsülik. Ez állat növényfajok legtöbbje régen kihalt, mindég újfajok léptek a régi kihaltak helyébe.

Lamarck 1809-ben ennek alapján azon tételt állította fel, hogy az összes állatok egy néhány ősförmából fejlődtek és pedig a változó életviszonyokhoz való alkalmazkodás által. *Darwin* aztán 1859-ben győzelemre juttata a *fejlődési elméletet*. Alapgondolata az volt, hogy ha földtörténeti, illetve az ásatag-leletek az mutatják, hogy például egy bizonyos időben csak halak léteztek, aztán kételtűek és gyíkok, azután madarak és emlős állatok, akkor fel lehet tételezni, hogy mindenkori magasabbrendű az alsóbbrendűből fejlődött ki.

A darwini hypothesis feltételezi, hogy az élőlények történeti fejlődése is olyan formán ment végbe az *egysejtű őslényekből*, mint ahogy még ma is az egyes élőlény fejlődik az anyja testében. Még ma is vannak állatok, melyek csak egyetlen sejtből állanak, s osztódás útján szaporodnak. (pl. a bacillusok.)

Darwin tehát, mint minden evolucionista, a teremtés elméletével szemben azt állítja hogy a *fajok nem külön-külön teremtettek*, hanem néhány egyszerű ősalaktól származnak s a tökéletesebb fajok alsóbbrendű, tökéletlenebb fajokból fejlődtek ki. A fejlődés főomása: talán évezre-

deket is igénybe vettek.

Különbözik úgy áll a dolog, hogy igen sok helyen hézag van a tudomány által sejtett fejlődési folyamatban. Igen gyakran csak sejtések, hypothesisok töltik ki a lejtőmázást sorozatot. Sok fajra nézve azonban már most is nagy területeken lehet követni a fejlődési folyamatot a paleontológiai leletekből.

Az egész állatvilág fejlődését úgy lehet elképzelni, mint egy nagy fát. törzsfát, mely sok ágakra oszlik; a most élő állatok ezen ágak utolsó galyai. Az egész fa különben félhomályban van előttünk, csak itt-ott lép egy ág világosan előtérbe egész fejlődésében; csak itt-ott tudjuk némileg világosan felismerni, hol és hogyan ágazott el a fejlődési sor a régi ágától, vagy egy ág a törzstől.

Az egész fejlődési folyamatban különböző *mozgató erőket, rugókat* sejtet. *Darwin*. A fősúlyt a létért való küzdelemben végbement természeti kiválasztásra helyezi. Miként a mes'erséges tenyésztés által egészen új formákat lehet produkálni a növényeknek, állatoknak, ilyenformán ment végbe szerinte az a kiválasztás is, amit a természet végzett. A természet ugyanis azáltal végzett kiválasztást, hogy a különben végtelenségig szaporodó egyedek közül csak azokat hagyja élni és szaporodni, amelyek legjobban alkalmazkodnak azokhoz a körülményekhez (klíma, talajviszonyok, élelem), melyek között élnek. A létért való küzdelem által a legjobb példányokat választja ki a természet. Még más okokat is sejtett *Darwin* a fajok változásának oka gyanánt. Például bizonyos szervek a sok használat által erősödnek, a nem használtak elköresesülnek. Így idők folyamán némely állatfajok a különböző életfeltételek

Tárca

Van Isten.*

Az ember már kis korában megtanulja Isten nevét imádattal, bizalommal kiejteni s ettől fogva egész életén keresztül érzi munkáján az ő áldó, megszentelő kegyelmét, vagy porba sújtó kezét. Mégis olyan kevés ember él a földön, aki igazán hisz Istenben s ki meri bátran mondani, be meri bátran vallani a hitetlen, világ előtt, hogy hiszi, meggyőződött róla, hogy van Isten.

Sokan vannak ugyanis olyanok, akik hinni szeretnének Istenben s ezért hitüket, mint egy drága kincset, szívük legbelsőbb rejtekében zárva tartják, hogy meg ne érje az igazság lehellete. Mert azt hiszik, hogy létezése nem más, mint egy rózsaszínű, csalóka álomkép, egy képzelet alkotta csalóka vak remény, mely az igazság lehelleterére is eloszlik szerte-szét. Ez a hit azonban

nem igazi hit, aki így hisz, Istenben nem hisz igazán. Mert még elképzelni is lehetetlen, hogy valaki olyasmibe higgyen szívből, igazán, amiről tudja, vagy érzi, hogy nem létezik. Aki igazán hisz Istenben, nem félti hitét semmitől s nyugodtan hallgatja végig a természettudós legistentelenebbnek látszó fejtegetéseit is, mert tudja jól, hogy végeredményben mégis csak Isten léte fog bebizonyítódni általa. Ámbár ez így van, mégis a modern emberek legnagyobb része, mely azt hiszi magáról, hogy ismeri a természet törvényeit, azért nem hisz Istenben, mert úgy gondolja, hogy létezése a természet örök törvényeivel ellenkezik. Pedig dehogy ellenkezik. Próbáljuk csak Istent megkeresni a természet igazságok világítása mellett.

Mielőtt bizonyításra fognánk, tisztáznunk kell néhány alapvető kérdést, melyre később szükségünk lesz. Még pedig tisztáznunk kell azt a kérdést, hogy mi az a szerves anyag? Szerves anyag minden olyan anyag, mely szén-tartalmaz, a néhány szén-tartalmazó gáznak, a széndioxidnak és széndioxidnak kivételével. A többi

* Irta és a Diákszövetség gyűlésén elmondotta: *Buday Kálmán* VIII. g. o. t.

között úgy megváltoztak, hogy egyes szervek fejlődése, vagy más szervek elsatnyulása folytán új fajok keletkeztek.

Darwin mind e nézeteit és magyarázási kísérleteit idővel a tudósok revideálták, némely részeket elfogadták, másokat hevesen támadták. Különösen éles vita támadt abban a kérdésben, hogy az ember is beletartozik-e ebbe a fejlődési folyamatba? *Még eddig ugyanis nem fedeztek fel olyan életformát, amelyet az állat és az ember közötti közlélnynek lehetne tekinteni;* Darwin — aki különben sohasem állította azt, hogy a majomtól származik az ember, hanem szerinte egy olyan kihalt fajtól származik, amelyből az egyik ág a majomhoz vezetett, a másik fél az emberhez, — Darwin remélte, hogy az embernek ezen elődje idővel felfedezhető lesz majd a földrétegekben. És Haeckel egész határozottan állítja is, hogy ezt megtalálták abban az „egyes majomemberben“ akít, vagy amit az 1891-ben Jáva szigetén talált kevés ásatagletekből ő megszerkesztett. A tudósok többsége azonban nem fogadja el ezt.

Az ember származására vonatkozó viták később szélesebb körökre is kiterjedtek és sajnálatos módon még bonvolították a *teremtő Istenben való hit jogosultságának kérdésével is.* Mert materialisztikus írók azonnal lefoglalták Darwin származási elméletét s ezzel próbálták igazolni ama tanokat, hogy „minden csak természet“ s minden mechanikai természetszerűséggel történt és történik a világon. A vallás hívei hevesen tiltakoztak azon tétel ellen, hogy az ember tulajdonképpen csak állat. Lassanként azonban tisztultak a nézetek s megtanultak disztingválni. Az ember származásának kérdése ugyanis természettudományi kérdés, valamint az is, miként függ össze az em-

anyagokat szervetlen anyagoknak nevezzük. A régiek azt hitték, hogy a szerves világot a szervellentől igen nagy különbségek választják el úgy, hogy szervetlen anyagból, csak az élőlények belső szervei képesek szerves anyagot előállítani. Ma már azonban ez a felfogás megdőlt, mert Fischer Emil német kémikusnak sikerült szervetlen anyagból szerves anyagokat, fehérjéket, szénhidrátokat előállítani, s ezáltal bebizonyítani, hogy a szerves világot a szervellentől nem választja el oly merev határ, mint azt a régiek képzelték, sőt meg van a lehetőség arra, hogy a szerves világ a szervetlenből származott nagy és hosszadalmas átalakulások után.

Tehát meglehet, hogy eleinte csak a szervetlen világ létezett.

A legújabb rádium elmélete szerint a rádiumból kiömlő sugár kétrésztre bomlik, az egyik rész héliumból áll, a másik pedig az u. n. „emanacio“, mely gyors egymásutánban változtatja meg atom összetételét s változik át újabb és újabb elemmé. Az még nem bizonyos, hogy így van, de ha igaznak bizonyulna, hogy egy elem

ber a többi élőlényekkel. *És a vallásra nézve teljesen közömbös lehet, hogy közvetlenül a földből, szervetlen anyagból van-e alkotva az ember teste, vagy pedig olyan anyagból, amely már alsóbb élőlények sok középfokozatán átalakult.*

Különben akár azt tételizzük föl, hogy az emberi lélek sajátossága csiraszerűleg már meg volt az emberhez vezető fejlődési sor legegyszerűbb élőlényében, akár pedig azt, hogy a fejlődésnek egy sokkal későbbi fokán új életfaktorként jelent meg a lélek, (a természetkutatásra nézve a szellemi élet minden előállása megoldatlan, sőt megoldhatatlan rejtély marad), azt semmiesetre sem lehet elvitatni, hogy az emberi szellem speciálisan különböző valami, az állat szellemi életével szemben s hogy az emberi szellem nemcsak fejlődési fokára, hanem milyenségére nézve is egészen más, mint az állati psyche.

A *darwinizmus jelenlegi állása különben az, hogy a természetes kiválasztásról szóló Darwin-féle tant, élesen támadják a tudósok, sőt nagyrésztük már fel is adta.* Nem ismerik el azt, hogy a természetes kiválasztás lett volna a főok, a tényező a fejlődésben; csak nagyon alárendelt jelentőséget tulajdonítanak annak. Ezért manapság szinte szállóigévé lett a „*darwinizmus válsága*“; nem azt akarja ez mondani, hogy a leszármazási elméletet fel kell adni, hanem csak azt, hogy a speciális darwini gondolat, a *mechanisztikus magyarázata a fejlődésnek, — ez tarthatatlan.*

Majdnem minden részletkérdésben nagy véleménykülönbségek urakodnak a természettudósok körében. Egyáltalán nem olyan egyszerűek ezek a dolgok s egyáltalán nincsenek „tudományosan bebizonyítva“, mint a *népszerű tudományos irodalom* szereti feltüntetni. Különösen az

az elemek egész sorát képes alkotni magából, úgy feltehetném, hogy az egész világ összes eleme egy eddig ismeretlen elem bomlásából keletkezett és folytonosan változik. Átváltozása közben oly nagy energiát fejt ki, mellyel képes a világot fenntartani és mozgatni.

Ha tehát egy elem létezett, nincs többé szükség Isten létére és hatalmára, mert ebből az egy elemből létrejöhetett a nagy világ magától. Igen ám, de épp itt a bökkenő, mert egy elemből létrejöhetett a nagy világ, de semmiből ez az egy elem nem. Mert nincs a földön oly erő, mely semmiből valamit s valamiből semmit tudna csinálni. Az általunk ismert összes erők, csak átalakítják a meglévőt, rontani, teremteni nem képesek.

Kell tehát lenni egy olyan végtelen nagy erőnek, mely létre tudta hozni a semmiből az első elemet, melyből a nagy világ keletkezett. Hogy ez az első végtelen nagy, láthatjuk abból, hogy az egyes testek átalakulásához is mily nagy erő kell, hát még milyen nagy kell ezek megteremtéséhez. Hogy ezen erő, bölcs, jó, igaz, láthat-

emberi nem kezdeteire nézve, vajmi csekély eddig a kutatás eredménye.

Az *alapgondolat* tekintetében azonban, hogy t. i. a mostani élőlények a legegyszerűbb formákból fejlődtek, tehát a *leszármazási tan igazságára nézve, csaknem általános egyetértés uralkodik a szakkörökben.*

Ezek, nagy vonásokban, a természettudomány azon „eredményei“, amelyek bennünket itt érdekelnek. Milyen viszonyban van mindezzel a vallás, a vallásos világnézet? Az a *feltevés, hogy a föld s az azon élő lények, a vázolt módon fejlődtek, vajjon nélkülözhetővé teszi-e egy világot uraló szellemnek, egy világteremtő Istennek létezését, — vagy nem?* (Folyt. köv.)

BELFÖLD.

Lorántfy Zsuzsána Egyesület szeretetvendégsége.

Az elmúlt vasárnap délután rendezte a L. Zs. E. szokásos évi szeretetvendégségét a Tisza-szálló nagytermében. Erre az alkalomra az egyesület régi szokásához híven gondoskodott arról, hogy a jelenlevők értékes műsort hallgathassanak, valamint szorgoskodott, hogy ott minden ékesen és szép renddel történjenek. Teljes anyagi és erkölcsi siker jegyében folyt le ez a szeretetvendégség s igen jelentős összeget eredményezett a Református Énekkar zászlóalapja javára.

A műsort Lévy Olga vasárnapi iskolai növendék szavalata nyitotta meg, aki Jakab Ödön „Imádság“ című versét, mondhatni, korát meghaladó képességgel és művészettel adta elő. But-

juk, abból, hogy csak bölcsességet, jóságot, igazságot tud építeni. Tudatlanság, bűn, rosszindulat csak rombolni tud.

Végtelen hatalmas, bölcs, jó és igaz, ki más, mint az Isten, mindnyájunknak atyja, aki a világot fenn tartja és igazgatja.

Már ebből is világosan láthatjuk, hogy Isten léte nem bizonyíthatatlan. Induljunk ki bár, mint én is az előbbiekből, a legmaterialisztikusabbnak látszó elméletekből is, melyeket természettudósok nagyrésze még ma is lehetetlennek tart s ime a végén odajutottunk, hogy ezen materialista elméletek segítségével bizonyítottuk be, hogy Isten létezik. Nem kell tehát félnünk elrejtőznünk a hitetlen világ előtt, ha hitünket meg akarjuk őrizni, mert ez nem képes azt megdőnteni. Bátran kiálthatjuk a hitetlen világ fülébe: Van Isten!

Sokan fogják majd azt mondani, hogy nem teljességében lehet igaz, hogy Isten először egy elemet teremtett, s a nagy világ ebből keletkezett, mert ezáltal megdőlné a teremtés története hitünk egyik alapja. Nincs igazunk, mert ha van

tula Ica zongora kísérete mellett Junker Klára énekművésznő Gounod s Volkmann szerzeménye ket adott elő a tőle megszokott készséggel és mély átérzéssel: K. Kain Kató zongoraművésznő Dohnányi Op. 13-ból vett részletekkel ragadta el a közönséget. Majd Komáromi János író pár igen kedves novellájának a felolvasásával gazdagította a műsort. Zsoltárének után Ényedy Andor miskolci lelkész tartotta meg értékes bibliamagyarázatát. A szeretet új parancsolatáról beszélt, s megrázó erővel vezette a hallgatóságot a teljesebb élet felé, amelynek útja ezekkel a csodálatos kövekkel van kirakva: „Egyenást szeressétek“.

A műsor központi része a patriarcha-korban levő, nemcsak az ország határan belül, de azokon kívül is jól ismert Rácz Lajos professzornak az évszázados sárospataki főiskola jelenlegi igazgatójának az előadása volt, „A keresztyén vallás előállása a szociálista történelemszemlélet megvilágításában“ címmel.

Előadásában Marx Károlynak, a német szocializmus atyjának „történelmi materializmus“ című elméletét — mely a vallásos, erkölcsi, jogi, művészeti és bölcséleti felfogások, elméletek minden változását a gazdasági viszonyok, a termelési és kicserélési mód változásaira viszi vissza — és az elméletnek a keresztyén vallás eredetére való alkalmazását ismertette. Marx tanítványai és követői a ker. vallás eredetét gazdasági uralkodó pauperizmusnak, protesziáns mozgalomnak tulajdonítják és teljesen elvonatkoznak Jézus személyétől, kinek történetét mithosznak nyilvánítják. Előadó erős történeti adatokkal és érvekkel cáfolta a Jézus történeti létezésé s az evangéliumok és páli levelek hitelessége ellen felhozott

Isten, kinek hatalma véghetetlen, teremthetné a világot amint akarta; ígyis, úgyis áldott az ő akaratára. Nékünk nincs hátra más teendőnk mint leboruljunk szent színe előtt, s elmondjuk Berzsényivel:

„Te hoztad létre a nagy Minden ezer nemét.
A semmiségből, a te szemöldököd
Ronthat, teremthet száz világot
S a nagy idők folyamán kíméri.“

„Téged dicsőít az zenith és nadir,
Szélvészek bús harca, égi láng villáma,
Harmat csepp, virágszál hirdeti
A te nagy kezdő alkotásait.“

„Buzgón leomlom szímed előtt dicső
S ha májdan felkém záraiból kikél
S hozzád közelebb járulhat, akkor
Ami után eped ott eléri.“

szociálista állításokat s kimutatta, hogy az ó-keresztyén hitterjesztő és hitépítő irodalom, az újszövetségen belül és kívül, mit sem tud a szociális kérdés gazdasági alapjáról, az őskeresztyén irodalom sehol sem mutatja, hogy proletár-mozgalomból eredt, vagy műveletlen proletárokhoz szól, mert azokban mindenütt az üdvösség, a halál utáni élet, a tiszta kultusz, a helyes gyülekezet-szervezés, a gyakorlati cselekvés, a megszentelődés kérdései állanak az előtérben. Kimutatta, hogy az őskeresztyénség nem volt kommunizmus; az Apostolok Cselekedeteiről írott könyv 11. r. 44—45. versének idevonatkozó előadása csak a segítő felebarátj szeretet megnyilatkozásának tekinthető, mely Jeruzsálemben sem volt általános és sehol másutt nem talált hasonló követésre Pál apostol oly messze állt a kommunizmustól, hogy leveleiben, intelméinél a magántulajlont mindenütt föltételezi.

A szociálizmus a keresztyénség előállításában jelentékeny részt juttat a *rabszolga-ágnak*. Ámde már Jézus a felebarátj szeretetével minden emberre kiterjesztette és ő maga életével és tetivel a ker. kötelességteljesítés példányképe volt. Szemére hányják a szociálisták a keresztyénségnek, hogy a rabszolgaságot nem szüntette meg; ámde Jézus nem volt forradalmár, a ker. egyház nem volt politikai párt, vagy szervezet, ennél fogva nem törekedett a fennálló gazdasági rend és intézmények megváltoztatására; a viszonyoknak belőlről kiindulva, az új szellem lassan, de biztosan ható ereje által kellett megváltozniok. Az Ur visszajövetelének várása az őskeresztyén gyülekezetben elvette a rabszolga-kérdés iránt az eleven érdekfűzést. A ker. rabszolga, ha rabszolga maradt is, urának testvére lett, nemkeresztyén urak rabszolgái csak uraik beleegyezésével lehetek egyháztagokká, hogy a politikailag és társadalmilag felszabadulni vágyók odaözlésének utját állják; sőt a rabszolgaságot, mint szolgálati viszonyt, mint a hivatási élet egyik formáját, melyen a Krisztus gyülekezetébe való meghívás mit sem változtat, a keresztyénség egyenesen megszállítja s az egyház maga is tart később rabszolgákat. A rabszolgaság legyőzése tisztán csak bensőség és vallásilag megy végbe, amennyiben ur és szolga egyaránt Krisztushoz tartozik, vallásilag mindakettő egyenjogu és a rabszolgák eleinte az egyházban hivatalképesek, a rabszolga klérikus, sőt püspök is lehetett. Az egyház vezetői utták a rabszolgák urait, hogy jól, humánusan bánjanak velük, a ker. rabszolgánál ne feledjék, hogy az testvérjök; olykor egy-egy rabszolgát fel is szabadítottak. Az ókerban nincs nagyüzem, nincs gyár és így hiányoznak a szociálista mozgalom alapföltételei.

A történelmi materializmus nem képes a keresztyénség előállítását Krisztus nélkül történetileg megmagyarázni. Az I—II. század (Kr. u.) Krisztus nélkül teljesen érthetetlen, mert nélküle hiá-

nyoznák a lökés, az erő, mellyel az új mozgalom a világba lép. Ha az erő viselője elfoglalja az őt jogosan megillető helyet, akkor az őskeresztyénség számára a történelmi ok adva van. Föllépésekor minden elő volt készítve az új vallás számára, minden összejárt, hogy az új világvallás alapítóját fogadja; — de nélküle nincs kezdet, nincs új alakulás! Vele koncentrálnak az erők, a meglévő anyagok kapcsolatba lépnek s egy lélekkel és étellel teljes harmonikus egész áll elő: a keresztyénség! Igen, a ker. vallás Jézusnak, a belőle kiáradó isteni erőnek, léleknek és életnek amely tanítványait és követőit is elkölté, köszöni előállítását, ellenben a gazdasági tényezők, a termelési viszonyok és eszközök csak tizedrangú szerepet játszottak annak előállításánál.

*

Müsor után a Leánykör tagjai teát és süteményeket szolgáltak fel, ami asszonyaink jószívű adományából került ki.

Erre a célra természetben adakoztak: Nánássy Imréné, dr. Radó Tiborné, Knittel Konrádné, Aldobolyi Nagy Zoltánné, Udvary Jánosné, Dobay Mihályné, Segesváry Dezső, dr. Hamar Samuné, Bucsy Istvánné, özv. Kárpáthy Ferencné, özv. Szász Ferencné, Both Árpádné, dr. Ambrózy Árpádné, özv. Szabóné Balázs Mária, Szücs Józsefné, Kun Sándorné, T. Firszt Antalné, Asztalos Lajosné, özv. Nagy Sándorné, Borza Pálné, Holló Domokosné, Máthé Mihályné, Halász Gyuláné, Patkós Jolán, Bobesok Istvánné, Soós Lajosné, Barcsay Károlyné, dr. Deák Lajosné, Szabó Gézánné, Hegedüs Péterné, Tomory Mihályné, dr. Szentpétery Zsigmondné, dr. Kádár Istvánné, dr. Mezey Pálné, Simák Ferencné, Gábor Józsefné, Gábor Irén, dr. Nagy Endréné, özv. Lichtenegger Gyuláné, dr. Széll Gyuláné, dr. Balogh Ernőné, dr. Buday Árpádné, özv. Baranyai Gyuláné, dr. Köröss Józsefné, Szegedy Lászlóné, Vethró Sándorné, dr. Jancsó Lászlóné, Balogh Mártonné, Kamocsay Ferencné, Liszkay Lajosné, Bakó Lászlóné, Neudert Aurélné, Glöckner Józsefné, Lévy Béláné, Mohácsy Ferencné, Főrizz Lajosné, dr. Horváth Józsefné, Nyilas Józsefné, Papp Nővérek, Keresztes Péter, dr. Reinbold Béláné, Katkó Ödönné, Tókes Ilona, Orosz Béláné, K. Nagy Jánosné, Erdélyi Józsefné, Voelker Hugóné, Veres Mária, Ketting Jánosné, Balla Lászlóné, Schill Fülöpné, Csorja Zsigmondné, Durkó Gáborné.

Pénzadománnyal voltak segítségünkre, illetve felülfizették: Steinwaller Ödönné 5, Girthné Parti Irén 4, Rajki Antalné 5.50, vitéz Kubinyi Gyula 6, Nagy Antalné 4, dr. Kolosváry Bálint 20, Szalma József 3, Bonis Sarolta 17.50, Horgier Antal dr. 2.50, dr. Buza Lászlóné 5, Steinwaller Ödönné 5, Bányay Ferenc 1, Antalfy László 10., G. Nagy László 4, Balla László 2, Pásztor Zoltán 2, Papp Ferenc 1, Evangélikus-Nőegylet 8, Sino-

ros Szabó Emil 2.50, Ökrös Andrásné 1, Ökrös Sándorné 1, Farkas Józsefné 1, Glöckner József 4, dr. Tóth Károly 10, N. N. 0.50, Zimonyi István 4, Kovács Károly 2.50, N. N. 10.

*

Házi leányi teendőket G. Nagy Márta, Deák Bözsi, Kattó Irén, First Erzs, First Etelka, Márton Piri, Halász Sári, Belle Idus, Bugyi Jutka, Ketter Erzs, Csorja Ete, Csorja Zsuzsa, Kun Erzs, Dobay Margit, Kun Margit, Gózon Juszt, Póker Erzs, Tomory Viola, Balogh Baba, Patkós Jolán, Bodnár Mária, Rapcsák Margit, Tókos Ilona, Török Margit, Kun Irén, Hegedüs Vali, Hatz Mária, Hegedüs Olga, és Hatz Paula végezték, míg az egész szeretetvendégség előkészítésén fáradságot nem ismerve és minden dicsőre méltó hozzáértéssel az asszonyok közül Udvary Jáonsné és Volker Hugóné, a lányok közül pedig Halász Boriska, Nagy Gizi, Papp Gizi és Gábor Irénke buzgolkodtak.

H I R E K.

Előfizetési felhívás!

Az új negyedév kezdetével, április elsejével, megint a régi kéréssel fordulunk olvasóinkhoz: ha van hátrálékjuk, fizessék meg mielőbb, de ne feledkezzenek meg az esedékes negyedévi előfizetési díjról sem!

Állandó nehézségeink vannak amiatt, hogy még az elmúlt évről is sok a tartozás; de ugyan csak kényes helyzetek elé állít az a körülmény is, hogy a legtöbb olvasónk csak az év közepén, vagy végén jelentkezik esedékessé vált előfizetési díjának utólagos megfizetésére.

A havi előfizetés most is 0.50 P.

Kérjük és várjuk a tartozások kiegyenlítését! Szeged, 1927. április 1.

A KIADÓHIVATAL.

Istentiszteletek sorrendje: Folyó hó 10-én virágvasárnapján délelőtt 10 órakor ünnepi istentisztelet délután 6 órakor hálaadás (Bakó László lelkész). Folyó hó 15-én nagypénteken délelőtt 10 órakor ünnepi istentisztelet, délután 6 órakor bűnbánati istentisztelet (Bakó László lelkész.)

Nagyheti istentiszteletek. Virágvasárnapjától kezdődőleg a nagyhét minden egyes napján délután 6 órakor istentiszteleteket tartunk, amelyeken a bibliamagyarazatok ez alá a közös cím alá sorakoznak: „Ut Befagétól az élet bölcsőéig“. A naponkénti témák a következők: Virágvasárnapján délelőtt 10 órakor „Hozsanna“; délután 6 órakor „Az én házam imádságházának menetik“. Hétfőn délután 6 órakor „A megátkozott fügefá“. Kedden délután „A gonosztevő szőlőművesek“. Szerdán délután 6 órakor „Az utolsó vacsora“. Pénteken délelőtt 10 órakor „A kereszt tövében“; délután 6 órakor „Minden elvégzetett“. Szombaton délután 6 órakor „Krisztus nélkül“. — A

nagyheti istentisztelekre hívunk mindenkit, „megfáradtakat és megterhelteketek.“

Urvacsoraosztások. A husvéti ünnepek alkalmával azoknak a számára, akik az Élet kenyérével és italával kívánnak táplálkozni nagycsütörtökön este a hat órai istentisztelet után, husvét első napján délelőtt a 10 órakor kezdődő ünnepi istentisztelet, husvét másodnapján ugyancsak a 10 órakor kezdődő ünnepi istentisztelet végeztével terítjük meg az Urnak a szent asztalát. Már itt jelezzük, hogy husvét első napján délelőtt két istentiszteletet tartunk 9 és 10 órai kezdettel. Kérjük azért hiveinket, hogy akik nem első ünnepen urvacsoráznak, a szép rend érdekében a 9 órai istentiszteleten vegyenek részt. Az Ur asztalának a megterítését buzgó hiveink jókedvű adományaiból kívánjuk ellátni.

Halálozás. Prohászka Ottokár, a székesfehérvári megyéspüspök a napokban szent szolgálatának végzése közben Budapesten meghalt. Benne a római katolikus egyház egyik leghüségesebb szolgáját vesztette el, aki mint pásztor, író, tudós és szónok egyaránt csodálatos magasságokat ért el. A veszteség azonban nem tisztán a katolikus egyházzé, hanem a magyar nemzeté is. A magyar jövő kiépítésénél az ő elmulásával két hatalmas, soha fáradságot nem ismerő munkás kéz hanyatlott alá. Mi reformátusok is elszomorodott szívvel intünk Isten hozzádot a nagy szónoknak, a magyar jövő munkásának, aki mindig megértéssel viseltette anyaszentegyházunk iránt s sohasem tévesztette szem elől azt az értéket, amit a reformátusság képvisel a magyar nemzet életében.

Hegedüs Lóránt előadása Ujpesten. Hegedüs Lóránt volt pénzügyminiszter annak az apostoli munkásságnak, melyet magára vállalt, az elmúlt vasárnap újabb állomására érkezett. Az újpesti gyülekezet színe előtt tett bizonyosságot Jézus mellett. A nagybárá gyári munkásokból álló hallgatóság előtt mély hittel és lelkekbe markoló közvetelenséggel mutatott rá ennek a nemzeteknek a nagy hivatására s egyszersmind felelősségére: „Ne keressétek Jézust faragott képben, ne keressétek a levegőben. Jézus bennetek van, a tiétek Jézus, ti magatokban hordjátok Jézust és ez lesz Magyarország föltámadása... Nagy felelősséggel tartozunk az utánunk következő nemzeteknek: fiainknak, kik nem kapnak állást, leányainknak, kiknek meg kell szenvedniük azt, hogy a világháború következtében most tízmillióval kevesebb férfi van a földön, mint nő.

Reggeli és uzsonna kávé
igen jutányosan az
Európa-kávéházban.
Tulajdonos: Rásó Gyula egyháztag.

Szórványgyülekezetek.

Istentiszteletek sorrendje: Folyó hó 10-én, virágvasárnapján, délelőtt 10 órakor ünnepi istentisztelet Kiskundorozsmán (Teleki S. sl.); délután 3 órakor istentisztelet Ujszegeden a Vakok Intézetében (Durkó G. hl.); ugyancsak 3 órakor vallásos délután Somogytelepen.

Folyó hó 13-án, szerdán délután 3 órakor bűnbánati istentisztelet Szőregen (Teleki S. sl.).

Folyó hó 15-én, nagypénteken, délelőtt 10 órakor ünnepi istentisztelet és urvacseraosztás Somogyi telepen (Teleki S. sl.); fél 11 órakor ünnepi istentisztelet és urvacseraosztás Felsőpusztaszeren (Durkó G.); délután 3 órakor bűnbánati istentisztelet Kiskundorozsmán (Teleki S.).

Folyó hó 16-án, nagyszombaton délután 3 órakor bűnbánati istentisztelet Kisteleken (Teleki S.); ugyancsak 3 órakor bűnbánati istentisztelet Deszken (Durkó G.).

Folyó hó 17-én, húsvét első napján délelőtt 10 órakor Kisteleken, délután fél három órakor Szőregen ünnepi istentisztelet és urvacseraosztás (Teleki S.); 3 órakor istentisztelet Somogyi telepen (Durkó G.).

Folyó hó 18-án, húsvét második napján délelőtt 10 órakor Kiskundorozsmán, délután 3 órakor Deszken ünnepi istentisztelet és urvacseraosztás (Teleki S.); ugyancsak 3 órakor istentisztelet Ujszegeden a Vakok intézetében (Durkó G.).

Vallásos délután.

Somogyi telepen virágvasárnapján délután 3 órakor rendezzük a második vallásos délutánt. Erre az alkalomra szeretettel hívjuk az összes Somogyi telepi reformátusokat. A vallásos délután műsora a következő:

1. *Közének:* LXV. zsoltár 1 v. A Sionnak hegyén Ur Isten . . .
2. *Megnyitó.* Mondja Széll Imre presbiter.
3. Szabolcska M.: *Hegyi beszéd.* Szavalja: Simon Izabella II. o. tan.
4. *A magyar reformátorok:* II. Sztáray Mihály. Előadás: Teleki Sándor segédlelkész.
5. *Ének:* Dr. Horváth József igazgató-kántortanító.
6. Szabolcska M.: *Virágvasárnap.* Szavalja: Kiss Tóth Lajos IV. o. tan.
7. *Közének:* 42. dicséret 1. v. A nagy király jön: Hozsánna!
8. *Biblia olvasás, áldás.*
9. *Közének:* 100 dicséret 1. v.

Sveizi órák, ékszerek részletfizetésre is.
NAGY ÓRA- ÉS ÉKSZERJAVÍTÓ MŰHELY

TÓTH JÓZSEF

Kölcsey-uca 7. Képes árjegyzék ingyen.

Családi kör

Hit az Isten komolyságában.

Kilencedik hét IV. Komolyan veszi Isten a társadalmi igazság ügyét is.

Gyülölöm, megvetem a ti ünnepeiteket és nem gyönyörködöm a ti összejöveteleitekben. Még ha égő áldozatokkal áldoztok is nekem — sőt étel-áldozataitokat sem kedvelem; kövér hálaáldozataitokra rá sem tekintek. Távoztasd el, tőlem énekeid zaját, hárfáid pengését sem hallgathatom. Hanem folyjon az ítélet mint a víz és az igazság, mint a bővizű patak. Ámos 5, 21—24.

Aki komolyan törődik az egyéni jellemmel, annak ugyanugy törődnie kell a társadalmi viszonyokkal is, mert minden igazságtalan gazdasági helyzet, minden társadalmi visszasság, a melynek szabad folyást engednek, romlást hoz az egyéni jellemekre. A Biblia Istene tehát, éppen ezért, mert mindenekfelett a jellem legjavát viseli szívében, féltő komolysággal törődik a társadalmi igazsággal is; a prófétái lángoló lélekkel ostromoltak minden igazságtalanságot és az Ó Fia egész programjának középpontjában annak, az Ország-nak az eljövételét állította, amelyben majd meglesz Isten akarata a földön. Mindnyájunkhoz szól a felhívás, hogy vegyünk részt Istennek ebben a komoly szándékában; Isten hisz az emberi életnek dicsőséges lehetőségeiben e földön; és számít miránk is, amikor megakarja dönteni azokat a bűnöket, amelyek akadályozzák az Ó országa eljövételét s amikor le akarja küzdeni azokat a visszasságokat, amelyek főnkre teszik emberek életét. Aki tehát hisz Istenben, — abban az Istenben, aki gyermekeivel együtt küzd a maga útját tudatlanságokon, durvaságokon és önzéseken keresztül „az új ég és új föld felé, amelyben igazság lakozik“, — az nem valami kényelmes boldogság élvezetének adja át magát. Ez a hit egy erkölcsi háborúba való elszegődést jelent. Odaadást, áldozatot jelent; kereszt szelleme hajlja mind előbbre. S amikor erős a bizonyosságunk, hogy egy boldogabb világért folytatott ez a harc győzelemre viheto, azzal nem csak azt valljuk, hogy ezt lehetségesnek tartjuk, hanem azt is, hogy hiszünk Istenben és hisszük, hogy Ő is hisz ennek a győzelemnek a lehetőségében. Amikor imádkozunk ezt mondjuk: „Jöjjön el, a te országod“ és tele vagyunk reménységgel e felől hosszú, áldozatdus küzdelem felől, mert alapjában véve Istennek akarata rejlik mögötte és tör utat magának rajta keresztül. A mi komolyságunk csak az Övének visszhangja.

Oh Te Örökkévaló, imádunk Téged, a minden időkben az emberiségnek nagy Társa. Tanítója voltál, mert Te emelted ki fajunk mélységeiből és Te adtál neki részt a magad öntudatos szellemiségében és a Te akaratodban.

mely az igazságot és szeretetet munkálja. Csak Te vagy a mi Megváltónk, mert a Te emelő kezéd karolt át minket és a Te állandó szavad csendült meg szívünkben, amikor lassan-lassan felküzdöttük magunkat a sötétségből és vadságból. Te tudod, mily sokszor ellentállottunk Néked és inkább szerettük a bűnnek olcsó nyereségét, mint az önuralomnak fáradságos gyümölcsét és a Te igazságos Isteni ösztökéléseidet.

Könyörgünk Hozzád azokért, akik haladott korunk minden tudása közepette mégis tudatlanok; azokért, akik nem hallják meg a munkára hajszolt gyermekek sóhajtását, sem azoknak zokogását, akik megrokkantak, mert mások oly nagyon gyorsan akartak meggazdagodni; azokért, akik sohasem érezték anyáknak forró könnyeit, kiknek gyermekei szegénységük közepette lehetetlen harcot vívnak az inséggel és a bűnnel. Ébreszd fel őket, könyörgünk Hozzánk, az ő önző kényelmükből és add meg nekik a társadalmi bűnbánat ajándékát. Verj meg mindnyájunkat annak tudatával, hogy minálunk bűn a tudatlanság és hogy valóban felelős őrizői vagyunk a mi atyáinkfiának, akit a mi kezünk is segített leszoritani az életben. És még ha ez a világosabb tudás mélyebb fájdalmat hoz is magával, add, hogy ne féljünk azért a világosság felé fordulni és felajánlani magunkat a Te Lelked eszközeiül, hogy a zür-zavarból és sötétségből rend és szépség jöhessen elő. Ámen. — Rauschenbusch Walter.

Hirek az evangélikusoknál.

Istentiszteletek sorrendje: Április 10-én, virágvasárnap reggel 8—10-ig vasárnapi iskola. A templomban 9—10-ig ifjúsági istentisztelet. A 10 órákor kezdődő rendes istentiszteleten prédikál Tátrai Károly.

Egyháztanácsülés. Április 2-án tartotta a szegedi ev. egyháztanácsülését, amelyen bejelentette, hogy a h.-lelkész a püspök ur várakozás ellenére mégis elhelyezte s a csépai (Szolnok megye) újonnan szervezett missziói anyaegyház vezetőjévé nevezte ki. Az egyháztanács szomoruan vette tudomásul a felsőbb egyházi hatóság intézkedését és az elnökség javaslatára köszönetet szavazott a h.-lelkésznek 2 évnél hosszabb eredményes működéséért. Tárgyaltattott a rendes lelkész nyugdíjazásának ügye . . . Folyó ügyekkel zárult a népes gyűlés.

Egyházközségi közgyűlés. Április 3-án zajlott le az ev. iskolában több mint 120 tag jelenlétében. A h.-lelkész beszámolt az egyház múlt évi működéséről. Dr. Polner Ödön elnök indítványára a közgyűlés a h.-lelkész működéséért köszönetet szavazott eltávozásának alkalmából. Új presbiterré választott Kneffel Sándort, aki

nyomban le is tette az esküt. A közgyűlés elfogadta az egyháztanács javaslatát, amely szerint a mostani régi iskola telkén új egytantermes és tanítólakásos iskolát épít az egyház az államsegélyével. Tárgyaltattott a rendes lelkész nyugdíjazásának ügye. A közgyűlés Thomay József lelkész érdemeit méltatva, számára havi 240 pengő nyugdíjat biztosít, amelyből 72 pengőt az egyház fizet, a többit az egyetemes nyugdíjintézet. Biztosít továbbá a lelkész életbenlétéig 2 szobás lakást s a lelkész özvegy számára az egyetemes nyugdíjintézettől járó nyugdíjon felül havi 36 pengőt utal ki.

Bibliára. Március 29-én Mezőfalvy Juliska hódmezővásárhelyi diakonissza-testvér tartott bibliamagyarázatot az ev. híveknek.

Ev. Nőegylet. Április 5-én tartott választmányi ülésen bucsuztatta el Pongrácz Albertainé elnöknő Tátrai Károly főtitkárt. A választmány átvette főtitkártól az egylet vagyonát s neki felmentés megadása mellett köszönetet szavazott. Tátrai Károly a 19-ik Zsoltár bibliamagyarázataival mondott bucsut az általa alapított Nőegyletnek.

Adomány. Schwalm János elhunyt egyháztag 500 pengőt hagyott az ev. egyházra. Theológiai munkáinak egy részét Tátrai Károly h.-lelkész kapta ajándékkul.

Nagyheti istentiszteletek az evangélikusoknál. Nagypénteken délelőtt 10 órákor ünnepi istentisztelet. Prédikál Tátrai Károly. Urvacsoraosztás. Offertorium az egyház javára. Délután 5 órákor bibliára.

Husvétvasárnap délelőtt 10 órákor ünnepélyes istentisztelet. Bucsubeszédét tartja Tátrai Károly. Urvacsora osztás és offertorium. Délután 5 órákor bibliára.

5 órákor bibliára.

Husvét hétfőn délelőtt 10 órákor ünnepi istentisztelet. Végzi Szabó Gábor tábori lelkész.

Luther Szövetség. A Szegedi Luther Szövetség április 3-i előadását Kálmán Rezső orosházi lelkész tartotta Luther és a családi élet címen. Szavaltta Rex Manci Sajó Sándor költeményét: A halottak majd visszajárnak. Az Ev. Vegyeskar énekszámot adott elő. Április 10-én virágvasárnap délután 5 órákor az utolsó előadást Tátrai Károly fogja tartani.

Ev. Leányegylet. Április 6-án tartotta választmányi ülését a parochián. Huszár Judit elnöknő meleg szavakban bucsuzott el Tátrai Károly h.-lelkésztől, aki a Leányegylet életre hívója volt. Igérte, hogy az egyletet tovább vezetik. A választmányi ülés átvette a Leányegylet vagyonát. Befejezésül Tátrai Károly tartotta meg előadását. Az evangélikus nő helyzete Luther idejében címen.

Felelős kiadó a szegedi ref. egyházközség nevében: **Bakó László** lelkész